



SAKSBEHANDLER
Elisabeth Nordling

VÅR REF.
20/03322-6

ARK. Sakarkiv
2.2.7

DERES REF.
202000658/9

INNVALGSTELEFON

DERES DATO

VÅR DATO
10.09.2020

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Kirsti Grotmol
St. Georgs Vei 11
0280 OSLO

Gråbrødreveien og St. Georgs vei gjennom Ekely kunstnerkoloni - 996/365 - Avgjørelse av klage på dispensasjon for fremføring av fjernvarme

Vi viser til oversendelse av klage fra Byantikvaren, datert 26.08.2020. Saken gjelder Byantikvarens vedtak om dispensasjon fra fredningen for fremføring av fjernvarme, datert 11.05.2020 og presisering av denne datert 06.08.2020.

Deler av traséen for det omsøkte tiltaket går gjennom området som er fredet etter § 19, jf. fredning av Ekely med Edvard Munchs atelier og kunstnerkoloni.

Konklusjon

Byantikvarens vedtak opprettholdes. Klagen tas ikke til følge.

Sakens bakgrunn

Byantikvaren ble gjort oppmerksom på at det foregikk gravearbeider i Gråbrødreveien den 24.03.2020. Det ble i etterkant søkt om gjennomføring av tiltaket. Byantikvaren fattet vedtak om dispensasjon fra fredningen 11.05.2020 for graving for fremføring av kabel for fjernvarme til Rikshospitalet.

Vedtaket ble påklaget i e-post datert 11.06.2020. Klagen kom inn etter klagefristens utløp, men Byantikvaren tok den likevel opp til behandling.

For nærmere opplysninger viser vi til sakens dokumenter

Klagers anførsler

1. At Byantikvaren tidligere har gitt dispensasjon i etterkant av at tiltak er satt i gang i det fredede området og at denne tendensen er foruroligende. Det vises også til avslag av påklaget dispensasjon fra fredningen for opprustning av tursti på Ekely. Riksantikvaren uttrykte i den forbindelse i brev av 29.11.2019 bekymring for antall dispensasjoner og deres omfang, og som mulig konsekvens at fredningsbestemmelsenes mening og områdets særpreg over tid kan uthules. Klager ber om at foreliggende klage sees i lys av dette.
2. Det vises til at det ikke ble sendt noen søknad til Byantikvaren eller varsel til beboerne før arbeidene ble satt i gang.
3. At kun Gråbrødreveien er spesifisert i vedtaket og ikke St. Georgs vei.
4. At vilkårene i dispensasjonen ikke er fulgt ved at veibanen og det asfalterte området er blitt bredere og at grøntområder er blitt mindre.

5. At det i svingen hvor Gråbrødreveien møter St. Georgs vei er den ytre delen av svingen utvidet med opptil ca. fire meter asfalt. Her er det lagt ned et stort lokk over en kum som måler 180 x 90 cm. Det er asfaltert i et større område rundt lokket.
6. At det langs Gråbrødreveien er asfaltert «så langt inn mot hekk/ trær/vegetasjon som mulig» slik at man også her har lagt mer grøntområde under asfalt.
7. At det nedover St. Georgs fortsatt holdes på med gravearbeidene – her er det derfor uklart hvor mye av gruslagt/ sanert grøntområde som vil bli asfaltert.
8. At grøntområder er benyttet som lagringsplass i graveprosessen.
9. Den indre delen av svingen rundt Gråbrødreveien 19 og nedover St. Georgs vei er utvidet/ gruslagt, og at gress og villblomster skal være sanert. I tillegg er det kuttet ned trær og busker. Det vises til at området også ble også utvidet i 2019 og nå er utvidet ytterligere, jfr. Byantikvarens dispensasjon fra fredningen av 18.06.2019.
10. At St. Georgs vei har fått en endret struktur fra en S-form til en mer rett vei.
11. Det bes om at Riksantikvaren tar stilling til hvorvidt tålegrensen for dispensasjon fra fredningsbestemmelsene nå er nådd og hvorvidt inngrepene skal reverseres.

Byantikvarens merknader

1. Tiltaket ble vurdert i lys av fredningen uavhengig av om arbeidene var påbegynt
2. Nabovarsling av tiltak er utenfor kulturminneforvaltningens myndighetsområde
3. Byantikvaren har rettet opp denne feilen ved å sende ut en presisering av vedtaket. Feilen har ikke innvirkning på vedtaket
4. Til merknadene 4-7. Arbeidene er ikke ferdige, og Byantikvaren vil følge opp at vilkårene er fulgt når det mottas dokumentasjon på hvordan arbeidet har blitt utført og kan vurdere det endelige resultatet.
8. Dette er ikke omsøkt.
9. Det er tidligere gitt dispensasjon for tursti. Det kan se ut som om det er denne utvidelsen som påklages.
10. Arbeidene er ikke ferdige. Byantikvaren vil følge opp at vilkårene for dispensasjon er fulgt når det mottas dokumentasjon på ferdigstilt arbeid og det endelige resultatet kan vurderes.
11. Det bes om at Riksantikvaren tar stilling til om tålegrensen for dispensasjon fra fredningsbestemmelsene nå er nådd. Det bes også om Riksantikvaren kan vurdere hvorvidt tiltakene skal reverseres. Byantikvaren forutsetter i sin dispensasjon at veien i fredningsområdet tilbakeføres slik den var før byggearbeidet ble igangsatt. Etter Byantikvarens vurdering vil de omsøkte tiltakene – så fremt området tilbakeføres som forutsatt – ikke medføre vesentlige inngrep i fredningsområdet, og vi anser at de omsøkte tiltakene ikke er i strid med fredningens formål og bestemmelser. Klagen er i hovedsak rettet mot at arbeidene ikke har blitt gjennomført i henhold til vilkårene i dispensasjonen. Dette vil følges opp med ansvarlig søker, men endrer ikke grunnlaget for selve dispensasjonen, som forutsetter at området ikke endres utover nedgraving av kabel i veibanen. Etter Byantikvarens syn er det ikke bragt inn nye momenter som endrer grunnlaget for denne vurderingen.

Riksantikvarens merknader

Riksantikvaren slutter seg til Byantikvarens merknader til klagens anførsler. Klagen er i hovedsak rettet mot at arbeidene ikke har blitt gjennomført i henhold til vilkårene i dispensasjonen. Vi forutsetter at området tilbakeføres etter at arbeidene er gjennomført, slik som forutsatt i dispensasjonsvedtaket. Vi legger til grunn at Byantikvaren følger opp dette med ansvarlig søker etter at arbeidet er ferdigstilt og det endelige resultatet kan vurderes.

Til klagers merknad om at grøntområder er benyttet som lagringsplass under graveprosessen, anser vi det som naturlig at det i anleggsperioden er nødvendig å lagre materiell og utstyr i eller i nærheten av anleggsområdet. Vi forutsetter at også dette området vil tilbakeføres etter at arbeidet er ferdigstilt, og legger til grunn at også dette følges opp av Byantikvaren.

Denne avgjørelsen endrer ikke vår uttalelse i brev datert 29.11.2019. Hva som skal til for at tålegrensen er nådd, beror på hvilket tiltak det søkes dispensasjon for. Alle søknader må derfor vurderes konkret opp mot fredningsbestemmelsene og fredningens formål.

Riksantikvarens vurdering

Riksantikvaren skal prøve om Byantikvarens vedtak er basert på riktig bruk av dispensasjonsbestemmelser og om saksbehandlingen er korrekt.

I kulturminneloven § 19, tredje ledd fremgår det at «*Departementet kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra vedtak om fredning og fredningsbestemmelser for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredede området.*» Begge vilkårene må være oppfylt for at det skal kunne gis dispensasjon.

Området rundt Edvard Munchs atelier og hage er fredet etter kulturminneloven § 19. I fredningsbestemmelsene til det fredede området står det i kapittel 4, 4.01: «*Innenfor det fredede området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre områdets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen. Dette gjelder alle former for ny bebyggelse, anlegg og utvidelse av veier, parkeringsplasser eller stier.*»

Det fremstår for Riksantikvaren som klart at inngrep i terrenget for fremføring av fjernvarme går imot fredningsbestemmelsen nr. 4.01, som forbyr landskapsinngrep. Riksantikvaren må dermed vurdere om tiltaket kan anses for å være et «vesentlig inngrep».

Området rundt Ekely er fredet etter kulturminneloven § 19 første ledd for å «*bevare virkningen av kulturminnet i miljøet*». Det er altså ikke fredet i første hånd for sin egen verdis skyld, men for å beskytte et annet kulturminne. Dette får også betydning for hvordan man vurderer «vesentlig inngrep».

I fredningsbestemmelsenes formål fremgår det at fredningen skal «*bevare og sikre anleggets virkning i miljøet slik det framstår med en kombinasjon av frodig vegetasjon med store trær, beplantning, bygninger, veier og stier.*»

Byantikvarens vedtak forutsetter at området skal fremstå som tidligere etter at arbeidet med fremføring av fjernvarme er avsluttet. Det stilles vilkår om at hverken veibanen eller det asfalterte området skal utvides i bredde i forbindelse med at veien reasfalteres. Riksantikvaren mener at tiltaket ikke vil forandre «*anleggets virkning i miljøet*» dersom området tilbakeføres som forutsatt. Det kan derfor ikke anses for å være et vesentlig inngrep.

For å kunne gi dispensasjon fra en fredning, må det også foreligge et «særlig tilfelle». Riksantikvaren er av den oppfatning at fremføring av fjernvarme til Rikshospitalet er et slikt tilfelle.

Konklusjon

Byantikvarens vedtak opprettholdes. Klagen tas ikke til følge.

Vennlig hilsen

Anne-Judith Munthe-Kaas (e.f.)
avdelingsdirektør

Elisabeth Nordling
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Kopi til: Byantikvaren - Oslo, Postboks 2094 Grünerløkka, 0505 OSLO